

Sygnatura akt Ca 2/17

Dnia 1 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Joanna Składowska

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2017 roku w Sieradzu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko J. T.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 24 października 2016 roku

sygn. akt I C 572/16 upr

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łasku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 2/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z 24 października 2016r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 572/16, Sąd Rejonowy w Łasku oddalił powództwo Bank (...) S.A. w W. o zasądzenie od J. T. kwoty 865,25 złotych z odsetkami ustawowymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej Narodowego Banku Polskiego liczonymi od 2 maja 2016 r. do dnia zapłaty.

W ocenie Sądu Rejonowego, wobec nieprzedstawienia jakichkolwiek dowodów, nie było możliwe ustalenie stanu faktycznego. Sąd pierwszej instancji zauważył, że w sprawie znajduje zastosowanie art. 339 k.p.c., jednakże powyższy przepis nie zwalnia strony powodowej od obciążającego ją, zgodnie z art. 232 k.p.c. obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Zbadanie, czy twierdzenia pozwu nie budzą wątpliwości nie jest możliwe bez szcątkowego choćby dowodu wskazującego, że istotnie pozwany zawarł umowę z powodem, której warunków następnie nie dotrzymał i pozwalającego ustalić treść zobowiązania stron, także w zakresie odsetek umownych, które powód nalicza od całości zadłużenia (w tym opłat i prowizji).

Sąd Rejonowy Lublin-Z. w L. postanowieniem z 16 czerwca 2016 r. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi w Łasku w trybie art. 505³³ § 1 k.p.c., a więc stwierdził brak podstaw do wydania nakazu. Powyższe, zdaniem Sądu pierwszej instancji, musi rodzić po stronie Sądu właściwości ogólnej szczególną ostrożność w ocenie powództwa, która nie jest możliwa bez zaprezentowania jakichkolwiek dowodów. Swoiste ułatwienie przewidziane w art. 339 k.p.c. nie może służyć całkowitemu wyłączeniu obowiązku przedłożenia dowodów na poparcie swych twierdzeń. Dlatego też powództwo w sprawie przedmiotowej podlegało oddaleniu.

Powód wniósł apelację od wyroku zaocznego, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że powód nie przedstawił jakichkolwiek

dowodów, a powództwo wytoczone przez powoda przeciwko pozwanemu zostało nieudowodnione i nie ma podstaw prawnych.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku zaocznego w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda Banku (...) S.A. kwoty ogółem 865,25 złotych z należnymi odsetkami umownymi w wysokości 4-krotności stopy kredytu lombardowego NBP (aktualnie 10,00 % p.a.) od dnia 2 maja 2016 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania wg norm przepisanych; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Wydając wyrok zaoczny, Sąd Rejonowy błędnie zastosował art. 339 § 2 k.p.c.

W okolicznościach opisanych w hipotezie art. 339 § 1 k.p.c., przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Jak wynika z uzasadnienia wyroku, w którym Sąd powołał się m.in. na przepis art. 339 § 2 k.p.c., przyczyną oddalenia powództwa było nieudowodnienie zgłoszonego żądania. Tymczasem, przy zaistnieniu warunków do wydania wyroku zaocznego, co do zasady, postępowania dowodowego nie przeprowadza się. Robi się to jedynie wyjątkowo i po to tylko, by przekonać się, czy twierdzenia pozwu nie budzą wątpliwości albo nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Mechanizm przewidziany w art. 339 § 2 k.p.c. odwołuje się do procesu opartego na zasadzie kontradiktoryjności: sąd cywilny nie bada na ogół rzeczywistej treści stosunków prawnych łączących strony, poprzestając na ich twierdzeniach co do ich wzajemnych relacji. Z tego powodu fakty przyznane, a nawet fakty niezaprzeczone przez drugą stronę, mogą być uznane za udowodnione (art. 229 i 230 k.p.c.). W konsekwencji, jeśli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd akceptuje twierdzenia powoda przytoczone w pozwie. Ustawodawca wychodzi z założenia, że skoro pozwany - prawidłowo zawiadomiony o rozprawie i pretensji strony powodowej - nie wdaje się w spór, to znaczy, że faktom w pozwie powołanym nie zaprzecza. Jeżeli natomiast zachodzą okoliczności wskazane w art. 339 § 2 k.p.c., uniemożliwiające przyjęcie przez sąd za prawdziwe twierdzeń powoda o okolicznościach sprawy, sąd przed rozstrzygnięciem sprawy musi przeprowadzić postępowanie dowodowe celem wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości co do faktów bądź ustalenia, czy powód nie zmierza do obejścia prawa. W tym celu potrzebne może okazać się także dopuszczenie dowodu niewskazanego przez powoda (art. 232 k.p.c.). Tymczasem Sąd Rejonowy zaniechał przeprowadzenia postępowania dowodowego oraz wydał wyrok zaoczny, przez co uchybił wskazanemu przepisowi.

Należy podzielić w pełni pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 kwietnia 2015 r. (III UK 166/14, LEX nr 1682216), że stosowanie przez sąd prawa materialnego wymaga odpowiedniego ustalenia stanu faktycznego. Reguły tej nie zamyka zasada kontradiktoryjności, gdyż sprawa przed wyrokowaniem powinna być dostatecznie wyjaśniona. Zasada kontradiktoryjności może w wielu przypadkach prowadzić do ułomnego procesu i niewyjaśnienia sprawy w minimalnym (koniecznym) zakresie. Nie można stosować prawa materialnego (rozstrzygać sporu) bez wyjaśnienia warstwy faktycznej w zakresie pozwalającym na aplikację tego prawa. Tylko wtedy realizuje się konstytucyjne prawo strony do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Oznacza to, że dla rozpatrzenia sprawy sąd powinien przeprowadzić odpowiednie postępowanie dowodowe nawet z urzędu. W tym kontekście należy też rozumieć wymaganie (pojęcie) dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornych, które warunkuje rozstrzygnięcie (wyrokowanie) w sprawie (art. 217 § 3 k.p.c.).

Trzeba także zauważyć, że w pozwie należy podać fakty w celu uzasadnienia określonego żądania i dowody na poparcie zgłoszonych okoliczności faktycznych (art. 126 § 1 pkt 3 w zw. z art. 187 § 1 k.p.c.). W sprawie przedmiotowej dodatkowe znaczenie ma fakt, że powód wystąpił z pozwem w postępowaniu elektronicznym. Zgodnie zaś z art. 505³² k.p.c.,

w takim wypadku w pozwie powinien wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń. Dowodów nie dołącza się do pozwu. Wbrew zatem twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia, zgodnie ze wskazanym wymogiem, skarżący zamieścił w pozwie stosowną listę dowodów, wymieniając przede wszystkim umowę będącą źródłem zobowiązania pozwanego i jej wypowiedzenie. Jeżeli Sąd pierwszej instancji miał wątpliwości, czy dokumenty te rzeczywiście istnieją oraz czy uzasadniają w pełni roszczenia powoda mógł zobowiązać stronę powodową do ich złożenia na rozprawie (art. 208 § 1 pkt 5 k.p.c.).

Powyższe ściśle łączy się z zarzutem nierozpoznania istoty sprawy. Należy zauważyć, jak celnie podkreślił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 października 2015 r. (I CZ 68/15, Lex nr 1930435), że przez to pojęcie w orzecznictwie rozumie się niezbadanie podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia. O sytuacji takiej można mówić, jeżeli np. sąd nie wniknął w całokształt okoliczności sprawy, ponieważ pozostając w mylnym przekonaniu ograniczył się do zbadania jedynie kwestii legitymacji procesowej jednej ze stron lub kwestii przedawnienia, w związku z czym przedwcześnie oddalił powództwo albo jeżeli zaniechał zbadania merytorycznych zarzutów pozwanego, związanych z ewentualną wierzycelnością wzajemną, przysługującą pozwanemu wobec powoda. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi również w sytuacji, w której sąd pierwszej instancji dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych. Skorzystanie w takim wypadku z możliwości uzupełnienia postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji godziłoby w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego, zagwarantowaną w art. 176 Konstytucji (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, nie publ., z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, nie publ., z dnia 20 lipca 2006 r., V CSK 140/06, nie publ., z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 661/09, nie publ., z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 299/10, nie publ. i z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 274/11, nie publ. oraz postanowienia z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, nie publ., z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22, z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12, nie publ., z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ., z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, Nr 5, poz. 68 i z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, nie publ., z dnia 13 listopada 2014 r., V CZ 73/14, nie publ., z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 119/14, nie publ. i z dnia 26 marca 2015 r., V CZ 7/15, nie publ.).

W rezultacie Sąd odwoławczy uznał, że w sprawie niniejszej zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 386 § 4 k.p.c. Dlatego też uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łasku.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy przeprowadzi dowody z dokumentów wskazanych w pozwie i podejmie właściwe rozstrzygnięcie w przedmiocie zasadności powództwa.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do treści art. 108 § 2 k.p.c.